

ČESKÁ REPUBLIKA
USNESENÍ
Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Radovana Suchánka (soudce zpravodaj) a soudců Vojtěcha Šimíčka a Jiřího Zemánka o ústavní stížnosti stěžovatelek 1) nezletilé [redacted], zastoupené zákonnou zástupkyní [redacted], a 2) [redacted], obou bytem [redacted], zastoupených Mgr. Zuzanou Candigliota, advokátkou, sídlem Burešova 615/6, Brno, proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 12. 2020 č. j. 6 Co 1398/2020-45 a proti usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 26. 11. 2020 č. j. 0 Nc 14/2020-6, za účasti **Krajského soudu v Českých Budějovicích** a **Okresního soudu v Českém Krumlově**, jako účastníků řízení, a [redacted], bytem [redacted] a **Městského úřadu v Kaplici, odboru školství a mládeže**, sídlem Náměstí 70, Kaplice, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) se stěžovatelky domáhají vyslovení protiústavnosti v záhlaví uvedených rozhodnutí pro porušení čl. 10 odst. 1 a 2 a čl. 15 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jakož i z důvodu jejich rozporu s čl. 3 odst. 1 a čl. 12 Úmluvy o právech dítěte.

2. Z napadených rozhodnutí a z ústavní stížnosti se podává, že dne 25. 11. 2020 byla nezletilá stěžovatelka 1) [dále též jen „dcera“] přijata k péči do zdravotnického zařízení

obchodní společnosti Nemocnice České Budějovice, a. s. (dále jen „nemocnice“) za účelem ošetření zranění (tržná ranka cca 5 mm na hlavě po kopnutí koněm). Na základě lékařského vyšetření bylo konstatováno, že stěžovatelce 1) nebyly způsobeny zraněním traumatické změny na lebce, obličejovém skeletu ani na krční páteři. Stěžovatelka 2) [dále též jen „matka“] na dětském oddělení nemocnice sdělila, že dcera není očkovaná a nemá praktického lékaře. Z toho důvodu byl dceři aplikován lidský imunoglobulin proti tetanu. Aplikaci antitetanické očkovací vakcíny, nitrožilních antibiotik i hospitalizaci dcery však matka odmítla a podepsala tzv. negativní revers, na základě něhož byla dcera téhož dne propuštěna do péče matky. V propouštěcí zprávě bylo uvedeno, že dcera není v přímém ohrožení života. Matce byl předán předpis na antibiotika v tabletách a bylo jí doporučeno provést očkování dcery proti tetanu. Veškerá léčebná opatření byla přijata s cílem zamezit možné manifestaci tetanu.

3. Dne 26. 11. 2020 kontaktovala nemocnice orgán sociálně právní ochrany dětí při Městském úřadu v Kaplici (dále jen „OSPOD“) s tím, že stěžovatelka 1) se jeví jako dítě přímo ohrožené na životě a zdraví v důsledku možné manifestace tetanu. Na základě tohoto oznámení podal OSPOD týž den návrh okresnímu soudu na vydání předběžného opatření, kterým by stěžovatelka 1) byla svěřena do péče nemocnice.

4. Okresní soud návrhu dne 26. 11. 2020 vyhověl napadeným usnesením, kterým bylo nařízeno předání stěžovatelky 1) do péče dětského oddělení nemocnice. Okresní soud v odůvodnění usnesení uvedl, že stěžovatelka 1) je ve stavu, kdy je její život ohrožen, neboť matka odmítla dceru nechat naočkovat vakcínou proti tetanu. Důvodem pro nařízení hospitalizace bylo též to, že stěžovatelka 1) nebyla z důvodu stěhování do nového bydliště přihlášená k novému pediatrovi. Téhož dne bylo přistoupeno k výkonu rozhodnutí, k němuž však nakonec fakticky nedošlo, neboť stěžovatelka 1) uprchla z domova. Nový pokus o výkon o rozhodnutí byl uskutečněn i následující den, opět neúspěšně. Po stěžovatelce 1) bylo vyhlášeno policejní pátrání.

5. Stěžovatelka 2) napadla usnesení okresního soudu odvoláním, o němž Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) rozhodl v záhlaví uvedeným rozhodnutím tak, že usnesení okresního soudu jako věcně správné potvrdil ve znění, podle něhož se stěžovatelka 1) předává do péče nemocnice za účelem posouzení jejího zdravotního stavu a poskytnutí nezbytné lékařské péče, a to v souvislosti s úrazem, který utrpěla dne 25. 11. 2020.

6. Ústavní stížnost napadající v záhlaví uvedená rozhodnutí, v níž stěžovatelky uplatnily totožnou argumentaci jako v nynější ústavní stížnosti, byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 12. 12. 2020 sp. zn. I. ÚS 3444/20 jako zjevně neopodstatněná.

7. Jak se podává z usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3444/20 (bod 3) i z nynější ústavní stížnosti, bylo napadené předběžné opatření okresního soudu usnesením okresního soudu ze dne 16. 12. 2020 č. j. 8 P 145/2017-440 k návrhu stěžovatelky 1) podle § 462 zákona o zvláštních řízeních soudních pravomocně zrušeno. Okresní soud zjistil, že matka již zdravotní stav dcery řeší, dítěti je poskytována zdravotní péče a je pravidelně sledováno pediatrem, u kterého je registrováno; dospěl proto k závěru, že důvody, které vedly k vydání předběžného opatření, v danou chvíli pominuly, a zrušil je.

II.

Argumentace stěžovatelek

8. Stěžovatelky uvádějí, že v mezidobí „byla napadená rozhodnutí zrušena“ na jejich návrh okresním soudem, nicméně „porušení jejich ústavně zaručených práv po určitou dobu trvalo a bylo extrémní“ a „dosud nebyla konstatována nezákonnost a protiústavnost postupu soudů“. Přezkum je navíc ve veřejném zájmu, neboť je nepřijatelné, aby se tato praxe jakkoliv etablovala.

9. Stěžovatelky zdůrazňují, že případ je nutno nahlížet prismatem tzv. nejlepšího zájmu dítěte, k čemuž existuje široká judikatura Ústavního soudu (kterou citují). Při posuzování tohoto kritéria je nutno brát v úvahu zachování rodinného prostředí, ochranu soukromého a rodinného života, ochranu a bezpečí dítěte: Model péče o dítě dle Úmluvy o právech dítěte je postaven na předpokladu, že jsou to sami rodiče, kdo znají nejlépe potřeby svého dítěte a dokážou je naplňovat a chránit.

10. Stěžovatelky namítají, že soudkyně, která vydala na okresním soudě předběžné opatření, není specializována na agendu spojenou s dětmi, nýbrž na trestní agendu. Již tato okolnost je rozporná s nejlepším zájmem dítěte, neboť agendu spojenou s dětmi mají rozhodovat proškolené osoby. Zmiňovaná soudkyně nadto nebyla podle rozvrhu práce ani oprávněna ve věci rozhodovat.

11. Stěžovatelky zmiňují rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ve věci *Hanzelkovi proti České republice*, v němž šlo o podobné skutkové okolnosti (umístění dítěte do péče nemocnice proti vůli rodičů, kteří odmítli udělit souhlas se zdravotními službami) a ESLP konstatoval zásah do práva na ochranu soukromého a rodinného života. ESLP v této věci shrnul základní pravidla pro postup v obdobných případech: (1) k odůvodnění zásahu je nutné, aby byl založen na relevantních a dostatečných důvodech, zároveň je nutno pečlivě posoudit dopad, který odnětí dítěte bude mít na dítě samotné a jeho rodiče; (2) než soud k tak radikálnímu opatření přistoupí, musí být bezprostřední ohrožení skutečně prokázáno, tj. soud musí prokázat, jaká rizika dítěti skutečně hrozí, a má povinnost zkoumat, zda lze zdraví dítěte chránit méně invazivním způsobem; (3) odůvodnění předběžného opatření, které je velmi stručné a pouze odkazuje na krátkou zprávu lékařů o obecné hrozbě, je nedostatečné. Okresní soud v případě stěžovatelek nenaplnil ani jedno z těchto kritérií.

12. Stěžovatelky přikládají odborné vyjádření MUDr. Jana Vavrečky, Ph.D. k tetanu a významu aktivní a pasivní imunizace proti tetanu u stěžovatelky 1) s ohledem na aktuální medicínské poznatky, přičemž z něj vyplývá, že stěžovatelka 1) v žádném případě nebyla ohrožena ani na zdraví, natož na životě. Stěžovatelky uznávají, že zpracování odborného vyjádření vyžaduje určitý čas, nicméně zjištění názoru, toliko ústního, nezávislého experta mnoho času nezabere, což si ověřila sama právní zástupkyně stěžovatelek, neboť sama tuto věc s odborníky konzultovala.

13. Okresní soud svěřil dceru do péče nemocnice, která však měla konflikt se matkou, a tudíž i tento postup, tedy svěření stěžovatelky 1) do péče této konkrétní nemocnice, byl v rozporu s nejlepším zájmem dítěte. Dcera měla být svěřena do péče jiného zdravotnického zařízení.

14. Stěžovatelky taktéž uvádějí, že vůbec nebyl zjišťován názor stěžovatelky 1), přestože ta je ve věku deseti let, kdy je schopna zřetelně formulovat své názory. Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně zdůrazňuje právo nezletilých být slyšeni, a taktéž poukazuje na skutečnost, že nezletilé nelze vnímat jako pouhé objekty sporů, nýbrž jako aktivní subjekty. Participační práva dítěte jsou zakotvena v mnoha mezinárodněprávních dokumentech, jimiž je Česká republika vázána.

15. K řízení o jejich předchozí ústavní stížnosti (sp. zn. I. ÚS 3444/20) stěžovatelky uvádějí, že dne 16. 12. 2020 byla jejich právní zástupkyni doručena výzva k doplnění ústavní stížnosti do tří dnů. Stěžovatelky uvádějí že „s ohledem na extrémně krátkou dobu, která podstatně a nedůvodně zkracovala dobu, po kterou by jinak stěžovatelky měly možnost připravovat argumentaci do ústavní stížnosti (do skončení lhůty pro podání ústavní stížnosti), bylo zcela zjevné, že od příslušného senátu Ústavního soudu nelze očekávat spravedlivé rozhodnutí ve věci a že už tímto postupem dává najevo svůj zaujatý a ideologický přístup“. Ústavní stížnost byla přesto stručně doplněna, stěžovatelky připravovaly další argumentaci a zadaly si zpracování odborného vyjádření, které chtěly doplnit ve lhůtě pro podání ústavní stížnosti. To však již nebylo možné, neboť dne 19. 1. 2021 došlo k odmítnutí ústavní stížnosti, „při kterém se potvrdil předpoklad ideologicky agilního přístupu soudce zpravodaje, který dne 27. 1. 2021 uspořádal tiskovou konferenci k uvedenému usnesení v době, kdy stěžovatelkám ani nebylo doručeno“.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

16. Ústavní soud posoudil procesní předpoklady řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas k tomu oprávněnými stěžovatelkami, které byly účastnicemi řízení, v nichž byla vydána napadená rozhodnutí. Stěžovatelky jsou právně zastoupeny v souladu s § 29 až 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

17. Předtím, než mohl Ústavní soud přistoupit k posouzení ústavní stížnosti, musel se vypořádat s otázkou její přípustnosti. Stěžovatelky před jejím podáním vyčerpaly všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu). Ústavní stížnost však byla podána za situace, kdy Ústavní soud svým usnesením sp. zn. I. ÚS 3444/20 (viz výše bod 6) již odmítl pro zjevnou neopodstatněnost předchozí ústavní stížnost stěžovatelek, jež směřovala vůči stejným usnesením obecných soudů.

18. Podle § 35 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je návrh na zahájení řízení nepřijatelný, týká-li se věci, o které Ústavní soud již nálezem rozhodl, a v dalších případech stanovených tímto zákonem. Z uvedeného ustanovení lze dovodit, že tímto způsobem formulovaná překážka věci rozhodnuté se omezuje jen na věci, o kterých bylo rozhodnuto nálezem, nikoliv usnesením (srov. usnesení ze dne 8. 11. 2007 sp. zn. II. ÚS 2811/07 a ze dne 19. 8. 2010 sp. zn. II. ÚS 3253/09, dostupná na <http://nalus.usoud.cz>). V dané věci tedy nebyl shledán žádný důvod, pro který by ústavní stížnost byla nepřijatelná.

19. Zároveň je třeba zdůraznit, že ústavní stížnost byla podána dne 8. 2. 2021, tedy v průběhu lhůty pro podání ústavní stížnosti podle § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, jejíž počátek se v daném případě odvíjel ode dne 7. 12. 2020, kdy bylo napadené usnesení krajského soudu doručeno stěžovatelkám. Skutečnost, že jde o v pořadí druhou ústavní

stížnost stejných stěžovatelek proti stejným rozhodnutím, jež byla podána poté, co byla původní ústavní stížnost odmítnuta, nemá pro posouzení její včasnosti žádný význam.

IV.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

20. Vzhledem k obsahu ústavní stížnosti se Ústavní soud musel v první řadě vypořádat s tím, že stěžovatelky v tomto řízení uplatňují stejné námitky, jež byly obsahem jejich předchozí ústavní stížnosti proti napadeným usnesením a k jejichž obsahu se Ústavní soud vyjádřil již v usnesení sp. zn. I. ÚS 3444/20, kterým tuto ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou. Je třeba zdůraznit, že výše uvedený závěr, podle kterého mohou stěžovatelky opakovaně podat ústavní stížnost proti stejným rozhodnutím i v případě, že o jejich původní ústavní stížnosti bylo rozhodnuto odmítavým usnesením a mezitím nedošlo k uplynutí lhůty k jejímu podání podle § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, se týká obecně pouze přípustnosti případné opakované ústavní stížnosti. Z toho však nelze vyvozovat závěr, že se takovýmto podáním vytváří pro stěžovatelky procesní prostor, aby se mohly novým rozhodnutím Ústavního soudu v téže věci domoci přehodnocení podle jejich názoru nesprávných právních závěrů Ústavního soudu obsažených v jeho původním usnesení v té samé věci. Nemožnost takového přehodnocení totiž vyplývá z nepřípustnosti opravného prostředku (odvolání) jak proti nálezům (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudu), tak proti usnesením Ústavního soudu (§ 43 odst. 3 téhož zákona). Takovýto opravný prostředek přitom není možné konstruovat ani postupem, který v dané věci zvolily stěžovatelky s ohledem na svoji povahou nahodilou okolnost, že usnesení sp. zn. I. ÚS 3444/20 bylo vydáno ještě v průběhu lhůty pro podání ústavní stížnosti.

21. Lze tedy shrnout, že podaly-li stěžovatelky opakovanou ústavní stížnost, nemohl Ústavní soud přihlídnout k těm jejich námitkám, kterými se fakticky domáhají přehodnocení právních závěrů Ústavního soudu v uvedeném usnesení, byť je nyní označují jako „*nové argumentační body*“. Opodstatněnost ústavní stížnosti by tak mohl posoudit jen v rozsahu námitek nových, jež v předchozím řízení nebyly předmětem posouzení Ústavním soudem [srov. usnesení ze dne 15. 11. 2007 sp. zn. II. ÚS 1311/07 a usnesení ze dne 14. 7. 2011 sp. zn. II. ÚS 625/11 (U 5/62 SbNU 511)].

22. V dané věci se stěžovatelky nyní domáhají nového přezkumu na základě v podstatě stejné, jen nevýznamně doplněné, argumentace (i stejného petitu ústavní stížnosti), obsažené již v jejich původní ústavní stížnosti, k níž se Ústavní soud vyjádřil ve svém usnesení sp. zn. I. ÚS 3444/2020. Výjimku představují jen námitky směřující přímo proti postupu a právním závěrům Ústavního soudu v uvedené věci. Ve smyslu výše uvedeného je tedy zřejmé, že nové posouzení těchto námitek, resp. přehodnocení právních závěrů obsažených v usnesení sp. zn. I. ÚS 3444/2020, není s ohledem na vyloučení opravného prostředku proti usnesení Ústavního soudu podle § 43 odst. 3 zákona o Ústavním soudu přípustné, o čemž byly stěžovatelky v předmětném usnesení náležitě poučeny tak, jak to právě uvedené ustanovení vyžaduje. Tato skutečnost se tak do jejich posouzení v dané věci promítá tím způsobem, že k nim Ústavní soud nemůže přihlídnout. Jeho závěry obsažené v uvedeném usnesení dopadají i na ně. Konkrétně se to týká i závěru Ústavního soudu obsaženého v bodu 6 odůvodnění uvedeného usnesení: „Ohledně přípustnosti návrhu ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je nutno vzít v úvahu, že jsou napadena rozhodnutí, kterými se právní poměry účastníků upravují pouze zatímně, nikoli konečně. Tato okolnost omezuje Ústavní soud v rozsahu, ve kterém se může návrhem

zabývat; nepřísluší mu například přehodnocovat závěr obecných soudů ohledně důvodnosti návrhu na vydání předběžného opatření, tj. „věcnou správnost“ napadených rozhodnutí. Přezkum Ústavního soudu se soustřeďuje jen na případná pochybení, v jejichž důsledku by rozhodnutí postrádalo zákonný základ, nebo by zjevně nemohlo vést k naplnění účelu, jehož jím má být dosaženo, nebo by v něm bylo možné spatřovat svévoli z jiného důvodu [srov. již nález sp. zn. II. ÚS 221/98 ze dne 10. 11. 1999 (N 158/16 SbNU 171), sp. zn. II. ÚS 2950/16 ze dne 7. 11. 2016 (N 209/83 SbNU 331) a další].“

23. Poněvadž stěžovatelky věcně jiné námitky neuplatnily, neshledal Ústavní soud žádný důvod, pro který by bylo možné v tomto řízení přisvědčit jim tvrzenému porušení jejich základních práv a svobod.

24. Nad rozhodný rámec Ústavní soud dodává, že v nynější věci nemůže dojít k meritornímu přezkumu zásahu do základních práv stěžovatelek nejen z toho důvodu, že napadená rozhodnutí byla přezkoumána Ústavním soudem již v řízení sp. zn. I. ÚS 3444/20. Z ústavní stížnosti se totiž zároveň podává, že nedošlo ani k vykonání tohoto předběžného opatření a namítaný zásah, spočívající v předání stěžovatelky 1) do péče nemocnice, se tudíž v právní sféře stěžovatelek nikdy neprojevil a ani v současnosti se v ní neprojevuje – napadené rozhodnutí okresního soudu, nařizující předběžné opatření, bylo totiž okresním soudem zrušeno. I v tomto ohledu Ústavní soud již v usnesení sp. zn. I. ÚS 3444/20 (bod 15) vyslovil, že znalost podrobností pokusů o výkon vydaného předběžného opatření není pro posouzení věci podstatná a že „nová a nečekaná zkušenost s (neúspěšně) opakovanými pokusy o výkon soudního rozhodnutí, kterým má být dítě odňato z péče rodičů, je nepříjemná a musela být pro celou rodinu stěžovatelek stresující, to však samo o sobě nepřiměřený zásah do jejich základních práv nepředstavuje, neboť se tak stalo na základě soudního rozhodnutí vydaného v mezích ústavnosti“.

25. Vzhledem k uvedenému Ústavní soud ústavní stížnost odmítl podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako zjevně neopodstatněnou.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 30. března 2021

Radovan Suchánek, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
E. Kameníková